

IN MEMORIAM

Akademik prof. dr. sc. Ivan Cifrić (1946. - 2018.)

Akademik prof. dr. sc. Ivan Cifrić čitav je svoj radni vijek proveo na Odsjeku za sociologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i posvetio ga unaprjeđenju i promicanju sociologije u Hrvatskoj, a posebice socijalne ekologije koje je bio začetnik i najistaknutiji predstavnik u domaćoj znanstvenoj zajednici i šire.

Kompleksna osoba, kakvi uvijek i jesu najveći ljudi, s ponosom je nosio sve dijelove svoga identiteta. Rođen je 22. siječnja 1946. godine u prekrasnom slavonskom selu Petrijevcima, kojem je posvetio i svoju posljednju knjigu „Selo u sjećanju”. Nakon završetka gimnazije u Osijeku, otišao je na studij u Zagreb. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu diplomirao je sociologiju i filozofiju 1969. godine, a 1973. magistrirao te 1980. doktorirao sociologiju. Na Odsjeku za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu izabran je za asistenta 1970., za docenta 1981., za profesora u trajnom zvanju 1997., te za profesora emeritusa 2017. godine.

Ostavio je izniman doprinos razvoju sociologije u Hrvatskoj i to: uvođenjem i vođenjem temeljnih socioloških kolegija; vođenjem znanstvenih projekata i istraživanja na kojima je okupljao kako sociologe tako i interdisciplinarne timove stručnjaka; vođenjem i doprinosom stručnim organizacijama; uređivanjem znanstvenog časopisa i biblioteke; organiziranjem radionica domaćih i međunarodnih konferencija te pisanjem mnogobrojnih znanstvenih i stručnih radova i izlaganjem na domaćim i međunarodnim skupovima.

Tako je na preddiplomskom studiju Odsjeka za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu uveo kolegije „Hrvatsko društvo”, „Socijalna ekologija”, „Sociologija obrazovanja” i „Etika okoliša” te „Društvo i okoliš” na doktorskom studiju, a predavao je i „Statistiku”, „Sociologiju sela” i „Sociologiju religije”.

Veliki mislilac, koji je i ispred svog vremena pisao i progovarao o ozbiljnosti stanja u kojem se nalazi moderno društvo, posebice o socijalno-ekološkoj krizi i krizi vrijednosti, no istodobno je stavljao veliki naglasak na nužnost provjere teoretskih zapažanja provedbom empirijskih istraživanja. Vodio je nekoliko znanstvenih projekata: „Ekološka svijest mladih” (1986.-1987.), „Ekološki aspekti društvenog razvoja” (1986.-1990.), „Socijalnoekološki aspekti razvoja” (1990.-1996.), „Socijalnoekološki i modernizacijski procesi u Hrvatskoj” (1996.-2000.), „Modernizacija i identitet hrvatskog društva” (2002.-2005.) te „Modernizacija i identitet hrvatskog društva. Sociokulturne integracije i razvoj” (2007.-2014.).

Držao je i vodeće dužnosti koje je časno i uspješno obnašao: pročelnik Odsjeka za sociologiju, predstojnik Zavoda za sociologiju, začetnik i predstojnik Katedre za socijalnu ekologiju te predsjednik Hrvatskog sociološkog društva. Bio je aktivan član niza strukovnih organizacija. Također je bio pokretač i dugogodišnji urednik znanstvenog časopisa „Socijalna ekologija” osnovanog 1992. godine, kao i časopisne biblioteke „Razvoj i okoliš” te jedan od pokretača znanstvenog časopisa „Revija za sociologiju”. Bio je i voditelj Poslijediplomskog znanstvenog studija sociologije. Organizirao je Sociološku ljetnu školu u Crikvenici. Iako je uvijek i prije svega bio znanstvenik, čvrsto je vjerovao u potrebu da ponajprije sociolozi budu aktivni akteri i zalažu se te sami rade na unaprjeđenju društva, a ne da budu samo njegovi pasivni promatrači. Bio je tako i prvi Ministar zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva Republike Hrvatske od 1991. do 1992.

Za svoj je rad, iako uvijek preskroman da bi o tome mnogo govorio, bio nagrađen nizom uglednih nagrada među kojima su svakako najistaknutije „Velika medalja Filozofskog fakulteta” (1991.), „Godišnja državna nagrada za znanost” (2000.) i „Državna nagrada za znanost za životno djelo” (2014.). Bio je i stipendist Zaklade Alexander von Humboldt. Konačno, kao kruna njegova akademskog rada, izabran je 2010. godine za redovitog člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, u Razred za društvene znanosti, te postao voditelj Odsjeka za etnologiju HAZU koji je vodio do svog preranog odlaska.

Zygmunt Bauman je, jednom upitan o tome kako prepoznati „pravog sociologa”, izjavio da sociologija i sociolozi uvijek moraju biti sastavni dio društva koje istražuju. Znat ćemo prakticiramo li takvu sociološku imaginaciju, nastavio je, ukoliko osjetimo da nas neprestano tjera na razmišljanje, da nas čak i iritira, uzrujava ili nam izaziva osmijeh na licu, ukoliko osjetimo uzbuđenje radi neke nove spoznaje, samo da bismo odmah potom uvidjeli koliko toga još ne znamo, ukoliko čitajući o njima i nama otkrijemo nešto i o sebi. Upravo takvu vrstu sociološke imaginacije predstavlja lik i djelo akademika prof. dr. sc. Ivana Cifrića. Uvijek s velikim zanimanjem za čovjeka, uvijek tražeći ono ljudsko u njemu, istovremeno baveći se iznimno teškim temama socijalne i ekološke krize, uvijek promišljajući kako poboljšati i olakšati svakodnevni život tom običnom čovjeku, kakvim je i sebe smatrao, zalažući se za miran suživot čovjeka s čovjekom i čovjeka s prirodnim okolišem koji ga okružuje, doprinio je nizu tema iz područja socijalne ekologije, etike okoliša, bioetike, ruralne i urbane sociologije, hrvatskog društva, konstrukcije identiteta, obrazovanja, regionalnog i nacionalnog razvoja, ali i sociološkoj metodologiji.

Njegova najveća ostavština i najbolji testament znanstvene veličine zasigurno su njegovi mnogobrojni znanstveni i stručni radovi i knjige. Objavio je preko stotinu radova u domaćim i međunarodnim časopisima i zbornicima. Objavio je i petnaest knjiga: „Revolucija i seljaštvo” (1981.), „Klasno društvo i obrazovanje” (1984.), „Ekološka svijest mladih” (1987., koautor B. Čulig), „Ekološka adaptacija i socijalna pobuna” (1990.), „Ogledi iz sociologije obrazovanja” (1990.), „Napredak i opstanak” (1994.), „Bioetika” (2000.), „Moderno društvo i svjetski etos” (2000.), „Okoliš i održivi razvoj” (2002.),

„Ruralni razvoj i modernizacija” (2003.), „Bioetičke ekumena” (2007.), „Pojmovnik kulture i okoliša” (2009.), „Kultura i okoliš” (2009. i 2012.), „Leksikon socijalne ekologije” (2012.) i „Ekologija vremena i kultura zidova” (2015.). Uredio je i nekoliko zbornika radova, među kojima „Društveni razvoj i ekološka modernizacija” (1998.), „Relacijski identiteti. Prilozi istraživanju identiteta hrvatskog društva” (2008.), „Hrvatski identitet u promjeni? Relacijski identiteti 2” (2013.) i „100 godina rođenja Rudija Supeka i 50 godina Odsjeka za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu” (2016). Malo je reći da je gubitak jednog od najuglednijih hrvatskih sociologa današnjice nenadokadiv.

Počivao u miru, uz miris svoje lule s duhanom od vanilije, okružen prirodom za koju se cijeli život zalagao i nošen toplinom srca svih nas koji smo ga voljeli i cijenili.

Uredništvo Socijalne ekologije